COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 11.12.2023
COM(2023) 778 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

Raport cu privire la punerea în aplicare a articolului 5 din Directiva (UE) 2018/2001 privind energia din surse regenerabile

Raport cu privire la punerea în aplicare a articolului 5 din Directiva privind energia din surse regenerabile

1. Introducere

Directiva revizuită privind energia din surse regenerabile[1] stabilește, ca obiectiv la nivelul UE, ca ponderea energiei din surse regenerabile în cadrul consumului final brut de energie să ajungă la 42,5 % în 2030, cu ambiția ca această pondere să ajungă la 45 %. Spre deosebire de obiectivul stabilit pentru 2020, acest obiectiv la nivelul UE nu a fost transpus în contribuții naționale obligatorii. Obiectivul trebuie realizat în comun de toate statele membre, pe baza acțiunilor coordonate și combinate ale acestora, astfel cum se reflectă în directivă și în Regulamentul privind guvernanța[2].

În conformitate cu Regulamentul privind guvernanța, statele membre trebuie să coopereze între ele, ținând seama de toate formele de cooperare regională existente și potențiale, pentru a realiza în mod eficace obiectivele și contribuțiile stabilite în propriile planuri naționale privind energia și clima (PNEC). Cu toate acestea, evaluarea la nivelul UE a PNEC-urilor din 2020, realizată de Comisie[3], a concluzionat că statele membre ar trebui să utilizeze mai eficient cooperarea regională.

Creșterea nivelului de ambiție în materie de energie din surse regenerabile ar necesita exploatarea eficientă din punctul de vedere al costurilor a potențialului de implementare a surselor regenerabile de energie. Aceasta înseamnă că un rol în atingerea obiectivului îl va avea cooperarea dintre statele membre. În același timp, cooperarea este un instrument de realizare a unei mai bune alinieri a reglementărilor între statele membre. Directiva revizuită privind energia din surse regenerabile urmărește să încurajeze cooperarea prin intermediul dispozițiilor privind proiectele comune, transferurile statistice și schemele de sprijin comune.

Până în prezent, majoritatea investițiilor în producția de energie electrică din surse regenerabile au beneficiat de scheme naționale de sprijin al căror rol în atingerea obiectivului UE este recunoscut la articolul 4 din directivă, precum și de normele UE privind ajutoarele de stat[4]. Acest sprijin ar trebui acordat în mod competitiv, de exemplu prin intermediul licitațiilor.

Articolul 5 din directivă permite statelor membre să deschidă accesul la schemele de sprijin pentru energia electrică din surse regenerabile pentru producătorii situați în alte state membre. Acest sprijin poate, în fiecare an, să reprezinte cel puțin 5 % din bugetul alocat schemei sau din capacitatea sprijinită în perioada 2023-2026 și cel puțin 10 % în perioada 2027-2030 sau, dacă aceste cote au un nivel inferior, se poate situa la nivelul interconectivității statului membru în cauză în orice an dat. În plus, deschiderea unor scheme de sprijin poate implica sau nu importul efectiv de energie electrică. În cazul în care un stat membru care își deschide

[1] Directiva (UE) 2018/2001, astfel cum a fost modificată prin Directiva (UE) 2023/2413.
[2] Regulamentul (UE) 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice.
[3] *Stimularea tranziției verzi și promovarea redresării economice prin intermediul planificării energetice și climatice integrate* [COM(2020) 564 final].
[4] *Orientările din 2022 privind ajutoarele de stat pentru climă, protecția mediului și energie* (2022/C 80/01).

schema de sprijin solicită dovezi ale importului efectiv, acesta poate limita accesul la schemă în favoarea proiectelor din țările cu care are o interconexiune directă. În conformitate cu directiva, în cazul în care un stat membru decide să deschidă accesul la schemele de sprijin, statele membre implicate trebuie să se pună de acord asupra principiilor unui astfel de acces, care să cuprindă cel puțin principiile alocării energiei electrice din surse regenerabile care face obiectul sprijinului transfrontalier. Pentru a dobândi experiență suplimentară în materie de punere în aplicare, statele membre pot organiza unul sau mai multe proiecte-pilot de scheme de sprijin la care să aibă acces producători situați în alte state membre.

Articolul 5 alineatul (5) prevede obligația Comisiei de a efectua o evaluare a punerii în aplicare a acestui articol. Raportul privind punerea în aplicare ar trebui să evalueze nevoia de a introduce obligația ca statele membre să deschidă parțial accesul la schemele lor de sprijin privind energia electrică din surse regenerabile pentru producători situați în alte state membre, obiectivul fiind acela de a deschide o cotă de 5 % până în 2025 și de 10 % până în 2030.

În acest scop, prezentul raport evaluează măsura în care statele membre au pus în aplicare articolul 5 prin deschiderea accesului la scheme de sprijin sau prin organizarea de scheme-pilot, după intrarea în vigoare a Directivei (UE) 2018/2001. Raportul prezintă exemple cum ar fi studii de caz, precum și rezultatele consultărilor cu părțile interesate pe această temă.

2. *Exemple actuale privind deschiderea unor scheme de sprijin și a unor proiecte-pilot*

a. Licitație transfrontalieră germano-daneză pentru producerea de energie solară fotovoltaică

În 2016, pe baza unui acord bilateral de cooperare, Germania și Danemarca au organizat două licitații-pilot transfrontaliere având ca obiect producerea de energie solară fotovoltaică, una organizată de Germania, iar cealaltă de Danemarca. În cadrul licitației din Germania, care a vizat o capacitate de 50 MW, instalațiile situate în Danemarca au fost autorizate să solicite plata sprijinului, în timp ce în cadrul licitației din Danemarca, care a vizat o capacitate de 20 MW, a fost deschis accesul instalațiilor situate în Germania la o capacitate de 2,4 MW. Licitațiile s-au diferențiat în ceea ce privește o serie de caracteristici conceptuale. De exemplu, în urma licitației din Germania au fost atribuite prime de piață variabile, în timp ce în cadrul licitației din Danemarca s-au utilizat prime fixe. Dimensiunea permisă a ofertelor din Germania a variat între 0,1 și 10 MW, în timp ce, în Danemarca, dimensiunea a fost plafonată la 2,4 MW. Germania a impus un preț maxim oferit, spre deosebire de Danemarca, care nu a impus un plafon de preț.

În cadrul licitației din Germania au fost primite 43 de oferte pentru o capacitate totală de 297 MW, din care 143 MW pentru proiecte situate în Germania (26 de oferte) și 154 MW pentru proiecte situate în Danemarca (17 oferte). Toate cele cinci oferte câștigătoare au avut ca obiect proiecte situate în Danemarca, cu o capacitate maximă eligibilă de 10 MW. În cadrul licitației din Danemarca au fost primite 36 de oferte pentru o capacitate totală de 79,45 MW, nefiind depuse oferte pentru instalații situate în Germania. Toate cele nouă oferte câștigătoare au avut ca obiect proiecte cu o capacitate maximă eligibilă de 2,4 MW. Prin urmare, întreaga capacitate de producție vizată de licitația comună a fost alocată unor proiecte situate în Danemarca.

b. Acord planificat între Irlanda și Regatul Unit privind parcurile eoliene

În 2014, Irlanda și Regatul Unit au încheiat un acord interguvernamental care avea ca obiect crearea de parcuri eoliene în regiunea Midlands a Irlandei, cu o capacitate totală de aproximativ 5 GW, cu ajutorul unor subvenții guvernamentale acordate de Regatul Unit, energia electrică produsă fiind exportată către Regatul Unit. Acest acord ar fi oferit Irlandei o piață de export pentru energia electrică și alte beneficii economice și ar fi contribuit la îndeplinirea de către Regatul Unit a obiectivelor sale privind energia din surse regenerabile la un cost mai mic decât prin implementarea altor surse regenerabile de energie. Potrivit unuia dintre dezvoltatorii proiectului, se preconiza că, în urma încheierii acestui acord, consumatorii din Regatul Unit ar fi economisit aproximativ 7 miliarde de lire sterline pe parcursul unei perioadei de 15 ani[5]. Acordul a fost, în cele din urmă, abandonat din cauza preocupărilor exprimate de comunitățile locale cu privire la dimensiunea parcurilor eoliene propuse, înălțimea fiecărei turbine și impactul asupra mediului și a valorii proprietăților imobiliare. În plus, beneficiile preconizate pentru Irlanda au fost considerate ca fiind prea mici în raport cu efectele asupra mediului ale instalării parcurilor eoliene în această țară[6].

3. Contribuțiile aduse de părțile interesate

Statele membre au fost consultate în cadrul Acțiunii concertate referitoare la Directiva privind energia din surse regenerabile (CA-RES)[7] și prin intermediul unor cereri bilaterale. Un număr total de 10 state membre au răspuns la chestionarul trimis în cadrul CA-RES. Dintre acestea, șase state membre (Cipru, Finlanda, Slovenia, Slovacia, Danemarca și Polonia) au răspuns că nu intenționează să deschidă accesul la scheme de sprijin. Suedia a făcut trimitere la sistemul său actual de certificate pentru energia electrică, în comun cu Norvegia. Grecia a răspuns că, în conformitate cu o decizie ministerială recentă, în 2023 sunt planificate trei licitații comune având ca obiect producția de energia eoliană și de energie solară fotovoltaică, care vor fi deschise producătorilor situați în alte state membre. Pentru aceste licitații, cota de capacitate pentru producătorii din alte state membre nu a fost specificată. O altă licitație planificată în 2023 este destinată exclusiv producătorilor situați în alte state membre.

Până în prezent, statele membre care au răspuns nu au semnat niciun acord de cooperare în vederea deschiderii accesului la scheme de sprijin. Cu excepția Danemarcei, niciunul dintre statele membre care au răspuns nu a organizat scheme-pilot la care să aibă acces producători situați în alte state membre[8].

Statele membre au fost întrebate care este, în opinia lor, principalul obstacol în calea deschiderii accesului la schemele de sprijin. În cadrul răspunsurilor, au fost menționați mai mulți factori, cum ar fi: diferențele dintre schemele naționale de sprijin și riscul ca aceste diferențe să genereze o concurență neloială, diferențele dintre procesele administrative,

[5] https://www.bbc.com/news/science-environment-21147279.
[6] *Cross-border cooperation on renewable energy* (Cooperarea transfrontalieră în domeniul energiei din surse regenerabile), p. 5, https://www.eea.europa.eu/publications/cross-border-cooperation-on-renewable-energy.
[7] CA-RES este un proiect din cadrul programului Orizont 2020. El sprijină transpunerea și punerea în aplicare a directivei. Prin intermediul CA-RES, țările participante fac schimb de experiență și de bune practici.
[8] În răspunsul său, Danemarca a făcut referire la licitația-pilot transfrontalieră privind producerea de energie solară fotovoltaică, organizată în 2016 împreună cu Germania, care este descrisă în secțiunea 2 litera (a) din prezentul raport.

preocupări legate de securitatea aprovizionării, provocări legate de comunicarea și de înțelegerea comună cu alte state membre și lipsa interconectivității rețelelor electrice cu alte state membre.

În ceea ce privește măsurile pe care Comisia le-ar putea lua pentru a stimula sau a ajuta statele membre să deschidă scheme de sprijin pentru producători situați într-un alt stat membru, în cadrul răspunsurilor s-a menționat standardizarea procedurilor, inclusiv un cadru prestabilit pentru acorduri.

Pe lângă consultarea din cadrul CA-RES, Comisia a lansat o cerere online de contribuții privind opțiunea statelor membre de a deschide parțial accesul la schemele lor de sprijin privind energia electrică din surse regenerabile pentru producători situați în alte state membre, inclusiv posibilitatea unei propuneri din partea Comisiei cu privire la obligativitatea deschiderii schemelor de sprijin.

La cererea de contribuții, Comisia a primit 18 contribuții. De asemenea, după expirarea termenului, Comisia a primit două răspunsuri prin e-mail. Majoritatea respondenților și-au exprimat opoziția față de obligativitatea deschiderii schemelor de sprijin. Toate persoanele fizice care au răspuns la cererea de contribuții și-au exprimat opoziția față de obligativitatea deschiderii schemelor de sprijin, subliniind în principal preocupări legate de suveranitatea statelor membre.

Comisia a primit trei răspunsuri la cererea de contribuții din partea statelor membre. Un alt răspuns a fost primit în urma unei cereri bilaterale complementare din partea Comisiei adresate statelor membre. Dintre răspunsurile la cererea de contribuții, două au provenit de la statele membre care au derulat deja un proiect-pilot pentru licitații transfrontaliere – Danemarca și Germania[9]. În răspunsul său, Danemarca subliniază necesitatea ca statele membre să fie flexibile atunci când decid cu privire la instrumentele adecvate de sprijin pentru energia din surse regenerabile, inclusiv prin intermediul schemelor naționale de sprijin și prin deschiderea accesului la aceste scheme producătorilor din alte state membre. Danemarca reamintește, de asemenea, că, în viitor, se preconizează că sistemele de producere a energiei din surse regenerabile onshore vor fi instalate în cea mai mare parte fără utilizarea schemelor de sprijin.

Răspunsul Germaniei descrie caracteristicile conceptuale ale licitațiilor-pilot transfrontaliere organizate împreună cu Danemarca, lecțiile învățate în urma acestora în ceea ce privește creșterea eficienței care poate rezulta din cooperare și importanța condițiilor de reglementare în cadrul licitațiilor transfrontaliere, precum și normele de reglementare aplicabile în Germania privind schemele de sprijin pentru energia din surse regenerabile. În conformitate cu normele naționale, începând din 2017, atunci când sprijinul pentru energia din surse regenerabile trebuie să fie stabilit prin intermediul unor licitații, o cotă din capacitatea totală care urmează să fie adăugată anual trebuie să fie deschisă proiectelor privind energia din surse regenerabile din alte state membre, în anumite condiții[10]. Ulterior, normele au fost modificate

[9] Al treilea răspuns din partea unui stat membru (Lituania) se referă la cadrul de reglementare aplicabil schemelor de sprijin comune și participării la licitații într-un alt stat membru, fără a exprima o poziție în favoarea sau împotriva obligativității deschiderii schemelor de sprijin.

[10] 1) Un tratat internațional privind un mecanism de cooperare în temeiul Directivei privind energia din surse regenerabile este în vigoare între Germania și țara parteneră; 2) cooperarea este reciprocă, ceea ce înseamnă că ambele părți își deschid licitațiile pe propriile piețe pentru țara parteneră în volume comparabile și 3) energia

în 2017, 2021 și 2023, prin mărirea cotei de capacitate care trebuie să fie deschisă pentru proiecte din alte state membre, prin transformarea tehnologiilor suplimentare eligibile pentru participarea la licitații transfrontaliere, prin introducerea de modificări în ceea ce privește calculul primelor de piață și prin suspendarea cerinței de reciprocitate. În conformitate cu normele actuale, 20 % din capacitatea totală care se adaugă în fiecare an trebuie să fie deschisă pentru proiecte privind energia din surse regenerabile din alte state membre, în timp ce capacitatea de energie eoliană offshore nu este încadrată în această limită stabilită de 20 % și întreaga capacitate poate fi deschisă pentru proiecte din alte state membre. În cadrul contribuției sale, Germania recunoaște că impunerea unei obligații de deschidere a schemelor de sprijin ar stimula cooperarea în domeniul surselor regenerabile de energie între statele membre. Cu toate acestea, ea reamintește, de asemenea, dispozițiile consolidate privind proiectele comune prevăzute la articolul 9 din Directiva privind energia din surse regenerabile, recent revizuită. Germania consideră că sprijinul din partea Comisiei pentru cooperare este util pentru creșterea eficienței schemelor de sprijin în UE.

În majoritatea răspunsurilor din partea industriei se afirmă că impunerea unei obligații de deschidere a schemelor de sprijin nu răspunde nevoilor subiacente ale guvernelor implicate, că aceasta ar putea reduce legitimitatea și sprijinul public pentru scheme și tranziția energetică în ansamblu și că introducerea unei obligații în acest sens ar putea să nu fie cea mai adecvată modalitate de a contribui la atingerea obiectivului UE pentru 2030 privind energia din surse regenerabile, deoarece ar putea implica modificarea cerințelor pe care trebuie să le îndeplinească instalațiile sprijinite pentru a beneficia de sprijin sau modificarea schemei de finanțare în sine, creând astfel o sarcină administrativă. De exemplu, respondenții subliniază că, în cadrul schemei spaniole de sprijin REER (*Régimen Económico de Energías Renovables*), instalațiile de producere a energiei electrice trebuie să fie situate pe teritoriul spaniol continental și să îndeplinească anumite jaloane administrative. Ar trebui modificate atât cerința privind amplasarea, pentru a permite deschiderea schemelor de sprijin, cât și cerința privind îndeplinirea anumitor jaloane administrative pentru instalațiile situate în alte state membre, deoarece aceste instalații ar face obiectul unor procese administrative și de autorizare diferite de cele aplicabile în Spania. În plus, în cazul în care licitația ia forma unui contract pentru diferență, normele diferite privind modul de repartizare a sarcinii financiare aferente plăților sprijinului între participanții la piață din țările implicate pot duce la un tratament inegal între statele membre.

În schimb, o asociație industrială favorabilă unei deschideri obligatorii a pledat pentru o schemă unitară la nivelul UE sau pentru măsuri de sprijin armonizate, pentru a sprijini implementarea eficientă din punctul de vedere al costurilor a energiei din surse regenerabile, precum și integrarea și funcționarea pieței energiei electrice. O altă asociație industrială respondentă a atras atenția asupra faptului că, în cazul în care deschiderea schemelor de sprijin ar deveni obligatorie, finanțarea națională ar fi furnizată direct sau indirect de populația statului membru respectiv și, prin urmare, o astfel de finanțare ar trebui să contribuie în special la atingerea obiectivelor statului membru respectiv în materie de energie și climă. O altă asociație din sector și-a exprimat sprijinul pentru impunerea obligației de deschidere în vederea exportării energiei produse către statul membru care organizează licitația. În plus, respondentul a solicitat introducerea opțiunii de a transporta energia electrică din surse regenerabile care beneficiază de sprijin transfrontalier sub formă de molecule gazoase, și anume hidrogen. Respondentul afirmă că această opțiune ar putea contribui la soluționarea

---

electrică produsă trebuie să fie importată efectiv sau să aibă un efect comparabil pe piața germană a energiei electrice.

problemei capacității uneori insuficiente a rețelelor de energie electrică și la crearea posibilității de stocare sezonieră a energiei din surse regenerabile.

Deși cea mai mare parte a respondenților și-au exprimat preferința ca deschiderea schemelor de sprijin să nu devină obligatorie, aceștia au recunoscut în marea lor majoritate beneficiile cooperării în ceea ce privește implementarea energiei din surse regenerabile. În special, sectorul energiei eoliene offshore a fost identificat ca fiind unul în care coordonarea și cooperarea sistematice între țările situate în jurul unui bazin maritim este de o importanță crucială.

Mai mulți respondenți din cadrul industriei au pledat în favoarea stimulării deschiderii schemelor de sprijin, deoarece aceasta ar crea concurență în cadrul unui grup mai mare de ofertanți, ar încuraja statele membre să își armonizeze procedurile administrative și ar oferi mai multe abordări europene în cazul în care, de exemplu, un stat membru dispune de un spațiu limitat pentru implementarea energiei din surse regenerabile suplimentare în raport cu cererea semnificativă de la nivel național, în timp ce potențialul de resurse al unui alt stat membru este mai mare decât cererea internă. Cu toate acestea, industria energiei solare a subliniat că, pentru ca licitațiile transfrontaliere să aibă succes, sarcina administrativă trebuie să rămână limitată și trebuie garantată vizibilitatea mecanismelor de sprijin și a politicilor naționale de ambele părți.

Respondenții, atât din cadrul industriei energiei solare, cât și din cadrul industriei energiei eoliene, au subliniat importanța mai multor puncte legate de infrastructura de rețea. Ei au subliniat necesitatea de a spori nivelul de interconectare a rețelelor electrice, considerând racordările fizice la rețea ca fiind una dintre condițiile prealabile pentru deschiderea schemelor de sprijin. Un respondent din cadrul industriei energiei eoliene a subliniat că și costurile de racordare la rețea trebuie să fie incluse în alocarea costuri-beneficii. Un respondent din cadrul industriei energiei solare a susținut că ar trebui asigurate condiții de concurență echitabile între țările în cauză prin armonizarea cadrelor de reglementare sau prin aplicarea unor măsuri de partajare a costurilor. De exemplu, în cazul în care costurile de racordare la rețea diferă, în cadrul procesului de selecție a ofertelor, ar putea fi adăugată o primă la ofertele de pe piață care prezintă condiții mai favorabile.

Răspunsurile primite din partea mai multor respondenți au fost, de asemenea, convergente în ceea ce privește opiniile lor cu privire la partajarea într-o mai mare măsură a costurilor și a beneficiilor. Industria energiei eoliene a subliniat că sistemul transfrontalier ar trebui să ajute statele membre să depășească diferențele în ceea ce privește evaluarea costurilor și a beneficiilor, că energia electrică produsă ar trebui să îmbunătățească securitatea aprovizionării țării care își deschide schema de sprijin și că respectiva țară ar trebui, de asemenea, să beneficieze de o scădere a prețurilor energiei electrice ca urmare a capacității instalate suplimentare de energie din surse regenerabile. Industria energiei solare a evidențiat modalități prin care mecanismul de sprijin ar putea fi conceput astfel încât țara-gazdă să poată beneficia, de asemenea, de pe urma instalațiilor, de exemplu prin implicarea populației locale, a dezvoltatorilor locali și, eventual, prin încurajarea proprietății la nivel local asupra instalațiilor. Industria energiei solare a subliniat, de asemenea, importanța unei contabilizări clare și transparente a energiei electrice produse și exportate, pentru a se evita dubla contabilizare.

Un respondent din cadrul industriei energiei din surse regenerabile din Danemarca a declarat că proiectele privind energia din surse regenerabile, atât onshore, cât și offshore, au fost

concepute fără utilizarea schemelor de sprijin și că utilizarea unor subvenții ar submina succesul și beneficiile industriei energiei din surse regenerabile. Pe de altă parte, reprezentantul industriei a subliniat necesitatea unor subvenții pentru producția de energie eoliană și solară ca mijloc de consolidare a lanțurilor valorice europene.

4. Evaluare

Pe baza dovezilor colectate în scopul elaborării prezentului raport, este clar că există foarte puține evoluții specifice privind deschiderea schemelor de sprijin în statele membre, atât în ceea ce privește cerințele legislative, cât și în ceea ce privește experiența în materie de punere în aplicare prin intermediul schemelor-pilot.

Germania este unul dintre puținele state membre care a inclus deschiderea schemelor de sprijin în legislația sa din domeniul energiei. Cu toate acestea, ea atrage atenția asupra lipsei de interes pentru licitațiile transfrontaliere din partea altor state membre, ceea ce îngreunează punerea în aplicare a acestui mecanism de cooperare. Majoritatea celorlalte state membre nu intenționează să deschidă accesul la scheme de sprijin, cu excepția Greciei, care intenționează să organizeze în 2023 mai multe licitații privind energia eoliană și energia solară, care să fie deschise producătorilor situați în alte state membre, una dintre aceste licitații fiind destinată exclusiv producătorilor situați în țări învecinate. În unele state membre, deschiderea schemelor de sprijin nu ar fi fezabilă fără modificări ale cadrului de reglementare actual, cum ar fi în Spania, unde instalațiile finanțate prin scheme de sprijin trebuie să fie situate pe teritoriul spaniol și să îndeplinească anumite jaloane administrative. În astfel de cazuri, eventuale modificări în materie de reglementare ar trebui să creeze mai multă flexibilitate în ceea ce privește amplasarea instalațiilor și, în măsura în care există în continuare elemente specifice în cadrul procedurilor administrative naționale pentru sursele regenerabile de energie care nu sunt armonizate prin norme UE, să permită identificarea unor jaloane administrative comparabile în cadrul de reglementare al unei alte țări, ținând seama în același timp de particularitățile naționale.

În ceea ce privește experiența în materie de punere în aplicare prin intermediul unor proiecte-pilot, exemplul licitațiilor-pilot organizate în Germania și Danemarca a demonstrat că licitațiile transfrontaliere permit organizarea de proiecte în condiții mai favorabile, cum ar fi cele legate de potențialul de resurse, la un cost mai mic pentru bugetul public al țării care finanțează schema de sprijin. În cadrul acestui proiect-pilot, cele cinci oferte câștigătoare din cadrul licitației organizate în Germania pentru proiecte care urmau să fie realizate în Danemarca au prevăzut o primă variabilă de 5,38 eurocenți/kWh, care s-a situat sub prețul mediu solicitat în cadrul licitațiilor naționale anterioare din Germania la momentul respectiv (7,25 eurocenți/kWh), ceea ce înseamnă o scădere de aproximativ 26 %. Cu toate acestea, după cum se arată în contribuțiile la prezentul raport primite din partea mai multor părți interesate, pe lângă beneficiile implementării energiei din surse regenerabile într-un mod eficient din punctul de vedere al costurilor, schemele de sprijin transfrontaliere ar trebui să asigure, de asemenea, o distribuție echilibrată a costurilor mai ample între țările participante, astfel încât să permită realizarea proiectelor privind energia din surse regenerabile.

Experiența dobândită în urma schemelor-pilot din Germania și Danemarca subliniază, de asemenea, importanța luării în considerare a diferențelor în ceea ce privește condițiile de reglementare dintre țările participante. Rezultatul licitației din Germania, în cadrul căreia toate ofertele câștigătoare au vizat instalații amplasate pe terenuri agricole din Danemarca, ar putea

fi atribuit nu numai potențialului mai bun de resurse din Danemarca, ci și restricțiilor din Germania privind amplasarea, care interzic instalarea de proiecte de energie solară fotovoltaică pe terenuri agricole, precum și unor taxe ușor mai reduse și unor costuri mai mici de închiriere a terenurilor în Danemarca[11].

Danemarca a impus, de asemenea, aceleași restricții privind amplasarea în cadrul licitației sale, însă numai în cazul instalațiilor de pe teritoriul Germaniei, aceste restricții fiind percepute de unele părți interesate ca un dezavantaj pentru instalațiile germane în cadrul licitației transfrontaliere[12]. În plus, este posibil ca anticiparea viitoarelor licitații din Germania să fi descurajat ofertanții germani să participe la licitația transfrontalieră. Este posibil ca întreruperea mecanismului de sprijin pentru centralele de producere a energiei solare fotovoltaice la scară largă din Danemarca înainte de organizarea licitației transfrontaliere și lipsa unor licitații viitoare să fi încurajat, de asemenea, participarea activă a ofertanților danezi. Interacțiunea dintre măsurile naționale și cele transfrontaliere evidențiază importanța: (i) sincronizării măsurilor naționale cu cele transfrontaliere și a (ii) interacțiunii dintre țările participante în ceea ce privește structura instituțională, juridică și financiară.

Majoritatea respondenților la consultarea părților interesate organizată de Comisie în scopul elaborării prezentului raport și-au exprimat opoziția față de obligativitatea deschiderii schemelor de sprijin. Motivele variază de la suveranitatea națională la creșterea sarcinii administrative și la dificultatea de a distribui costurile și beneficiile într-un mod care să fie perceput ca fiind echitabil de către părțile implicate. Schimburile bilaterale cu statele membre au evidențiat, de asemenea, probleme legate de acceptarea de către public a utilizării bugetului național pentru finanțarea dezvoltării de energie din surse regenerabile într-un alt stat membru. Un alt argument menționat a fost acela că sprijinul pentru investițiile în cheltuieli de capital necesită efectuarea imediată a plății de către statul membru contribuitor, ceea ce are implicații bugetare, în timp ce potențialele câștiguri obținute în urma cooperării se vor materializa abia în viitor. Cu toate acestea, întrucât majoritatea schemelor actuale de sprijin pentru energia din surse regenerabile nu implică nicio plată în avans a cheltuielilor de capital, ci mai degrabă plăți continue pentru producția de energie electrică repartizate în timp, în majoritatea cazurilor nu ar apărea această preocupare.

În plus, în ceea ce privește aspectul obligativității deschiderii schemelor de sprijin, ar trebui, de asemenea, să se țină seama de dispozițiile introduse recent în Directiva privind energia din surse regenerabile. Aceste dispoziții obligă fiecare stat membru să convină, până la sfârșitul anului 2025, să inițieze un cadru de cooperare pentru proiectele comune cu unul sau mai multe alte state membre cu privire la producerea de energie din surse regenerabile. Această dispoziție a fost introdusă sub forma unei dispoziții cu efect obligatoriu ca răspuns la gradul insuficient de cooperare dintre statele membre în domeniul energiei din surse regenerabile, astfel încât dobândirea de experiență în ceea ce privește punerea în aplicare a acestei dispoziții ar putea ne-ar putea ajuta să înțelegem mai bine dacă sunt sau nu necesare măsuri suplimentare obligatorii pentru a consolida cooperarea și, astfel, pentru a realiza o implementare mai eficientă a energiei din surse regenerabile.

Cu toate acestea, beneficiile cooperării și necesitatea de a o stimula în continuare sunt recunoscute pe scară largă. Odată cu sporirea gradului de implementare a energiei din surse

[11] https://static.agora-energiewende.de/fileadmin/Projekte/2017/RES-Policy/144_cross-border_RES_cooperation_WEB.pdf
[12] https://www.eea.europa.eu/publications/cross-border-cooperation-on-renewable-energy.

regenerabile, numărul spațiilor adecvate pentru amplasarea de instalații noi poate deveni limitat în unele state membre, dar nu și în alte state membre, în special atunci când se analizează diferențele dintre statele membre în ceea ce privește cererea de energie electrică, potențialul în materie de surse de energie regenerabile și spațiile disponibile pentru amplasarea de instalații noi.

Se pare că există un potențial suplimentar în ceea ce privește punerea în aplicare a schemelor de sprijin transfrontaliere pentru proiectele privind energia din surse regenerabile offshore, care oferă adesea volume mari de producție care depășesc nevoile unei țări, dar care necesită, în același timp, investiții semnificative. Asemenea proiecte ar putea fi o opțiune deosebit de atractivă pentru țările fără ieșire la mare și cu o disponibilitate locală limitată pentru proiecte noi privind energia din surse regenerabile de a beneficia de potențialul de producere de energie din surse regenerabile pe care îl au tehnologiile de energie eoliană offshore. Astfel cum s-a explicat mai sus, această abordare poate fi completată de o cerință privind schimbul efectiv de energie electrică, deși este posibil ca acesta să nu fie necesar și să depindă de nevoile statelor membre implicate. În plus, schemele de sprijin transfrontaliere pot fi, de asemenea, deosebit de relevante în contextul unora dintre proiectele privind liniile de interconexiune hibride[13], care sunt concepute și convenite actualmente, în cazul în care o interconexiune fizică este garantată de proiectele privind interconexiunile hibride offshore, iar schemele de sprijin transfrontaliere pot facilita proiectele transfrontaliere privind energia eoliană offshore.

5. Concluzie

Prezentul raport descrie experiența dobândită până în prezent în ceea ce privește punerea în aplicare a articolului 5 din Directiva privind energia din surse regenerabile, precum și feedbackul primit din partea statelor membre și a diferitelor părți interesate în ceea ce privește lecțiile învățate și perspectivele de viitor.

Dovezile arată în mod clar că, dacă este bine organizată, cooperarea dintre statele membre în domeniul energiei din surse regenerabile are un potențial semnificativ în ceea ce privește raportul cost-eficacitate, convergența cadrelor de reglementare și o mai bună utilizare a surselor regenerabile de energie disponibile. În cazul schemelor de sprijin transfrontaliere, potențialul poate fi atins numai dacă, la stabilirea schemei, se ține seama de impactul diferitelor caracteristici conceptuale asupra rezultatului, precum și de costurile și beneficiile pentru țările participante, atât la nivel local, cât și din perspectiva integrării pe piață. În plus, impactul diferențelor în materie de reglementare asupra rezultatului schemelor de sprijin transfrontaliere pare să sugereze faptul că statele membre dispun de posibilități suplimentare de a-și îmbunătăți cadrele naționale privind implementarea energiei din surse regenerabile.

Se pare că nu există o soluție unică pentru deschiderea schemelor de sprijin care să poată fi aplicată în toate țările, având în vedere necesitatea de a adapta sistemele la circumstanțele specifice ale țărilor partenere. Cu toate acestea, la cererea statelor membre relevante, Comisia poate facilita acest proces prin furnizarea de orientări, de modele pentru acordurile de cooperare, de expertiză tehnică și de asistență cu privire la costurile și beneficiile directe și indirecte ale cooperării. În ceea ce privește producerea de energie offshore, care are un

[13] „Hibrid” înseamnă combinarea producției de energie eoliană offshore cu interconectarea rețelelor electrice.

potențial deosebit în ceea ce privește instituirea unor viitoare scheme de sprijin transfrontaliere, Comisia poartă deja discuții periodice cu statele membre în cadrul unor foruri precum Cooperarea în domeniul energiei în mările septentrionale, abordând, printre altele, domenii precum infrastructura offshore și partajarea costurilor aferente energiei din surse regenerabile. În acest sens, până la jumătatea anului 2024, Comisia va adopta orientări privind partajarea costurilor pentru energia offshore. De asemenea, după ce va finaliza evaluarea PNEC-urilor actualizate finale, Comisia va face schimb de date cu statele membre și le va oferi consiliere pentru a contribui la identificarea oportunităților în materie de energie din surse regenerabile offshore, inclusiv în funcție de tipul de tehnologie.

Directiva revizuită privind energia din surse regenerabile include o cerință obligatorie privind stabilirea unui cadru de cooperare referitor la proiectele comune; prin urmare, directiva abordează deja necesitatea unei cooperări mai strânse între statele membre în domeniul surselor regenerabile de energie. Nu există dovezi concludente cu privire la beneficiile introducerii unei obligații pentru statele membre de a deschide parțial accesul la schemele lor de sprijin privind energia electrică din surse regenerabile pentru producători situați în alte state membre. Prin urmare, cea mai adecvată cale de urmat ar putea fi monitorizarea punerii în aplicare a dispozițiilor recent convenite în ceea ce privește cooperarea și impactul acestora asupra îndeplinirii obiectivelor, menținând în același timp posibilitatea de a propune ulterior obligații suplimentare, ca măsură de consolidare a progreselor în direcția atingerii obiectivului pentru 2030 privind sursele regenerabile de energie, în cazul în care progresele sunt considerate insuficiente.